

การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
เชิงพหุวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ
ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในจังหวัดพังงา

A Multicultural Early Childhood Education Model among
Thai and Migrant Students from Myanmar
in Phangnga Province

จิตรลดา รัตนพันธ์¹

ชิรวัดน์ นิจนตร²

ชยพล บัวดิษ³

ทวัช บุญแสง⁴

Jitlada Rattanapan

Chirawat Nitchanet

Chayapon Buadit

Thawat Boonsang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษา
ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงา
2) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่าง
นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในจังหวัดพังงา การวิจัยครั้งนี้
เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยการวิจัย 2 ขั้นตอน
คือ 1) ขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนไทยและ
นักเรียนข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดพังงา มีพื้นที่ที่ศึกษา
4 โรงเรียน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ 2) ขั้นตอนการพัฒนาและการทดลองใช้รูปแบบการจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียน
ข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มีพื้นที่ที่ศึกษา 1
โรงเรียน คือ โรงเรียนกะปง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาประมง

⁴ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยในชั้นตอนศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนไทย และนักเรียนข้ามชาติที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 4 แห่ง มีนโยบายรับนักเรียนข้ามชาติเข้าเรียนในโรงเรียน สำหรับการจัดชั้นเรียนนั้น 3 ใน 4 โรงเรียน จัดให้นักเรียนไทยเรียนร่วมชั้นกับนักเรียนข้ามชาติ โดยมีครูปฐมวัยชาวไทยเป็นผู้สอนและใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ส่วนอีก 1 โรงเรียนจัดชั้นเรียนแยกเป็นชั้นเรียนนักเรียนไทย มีครูปฐมวัยชาวไทยเป็นผู้สอนโดยใช้ภาษาไทยสื่อสาร และชั้นเรียนนักเรียนข้ามชาติ มีผู้สอนเป็นชาวพม่าและสื่อสารโดยใช้ภาษาพม่า ทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ยังไม่มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม รูปแบบการศึกษาที่พบ เน้นให้นักเรียนข้ามชาติปรับตัวเข้ากับสังคมไทย และไม่ใช้การจัดการศึกษาในเชิงพหุวัฒนธรรม

ผลการวิจัยในชั้นตอนการพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ ด้านนโยบายของสถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านผู้ปกครองและด้านชุมชน เมื่อนำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนปฐมวัยระดับอนุบาล 1 และ 2 ที่เข้าร่วมการทดลองจำนวน 10 คน ประกอบด้วย นักเรียนไทย 3 คน พม่า 1 คน และมอญ 6 คน ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้นี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ภายหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งระหว่างและภายหลังการทดลอง พฤติกรรมดังกล่าว มีจำนวน 7 พฤติกรรม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนเอง การนับเลขเป็นภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง การสนใจเรียนวัฒนธรรมผู้อื่น การช่วยเหลือเพื่อนต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเพื่อนต่างวัฒนธรรม

สำหรับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงความรู้และพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแต่ละด้านที่มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น ผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มีหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน มีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนปฐมวัยและโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม มีการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมของผู้ปกครองและชุมชน ส่วนปัจจัยที่ทำให้ห้องค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้นสามารถเกิดผลได้ส่วนใหญ่ เป็นผลโดยตรงจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย มีการปฏิบัติกรอย่างเป็นรูปธรรม ตามรูปแบบการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ส่วนผู้วิจัยนั้นมีบทบาทในฐานะผู้กระตุ้นในบางองค์ประกอบเท่านั้น เช่น ด้านนโยบายสถานศึกษาและหลักสูตรเชิงพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนไทยและนักเรียนปฐมวัย นักเรียนไทย และนักเรียนข้ามชาติ การจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม การศึกษาสำหรับนักเรียนข้ามชาติ

Abstract

The research objectives were 1) to conduct the situational analysis of current situation and existing educational model among Thai and migrant student at early childhood institution in Phangnga Province, and 2) to develop a Multicultural Early Childhood Education Model among Thai and migrant students in Phangnga Province. The research methodology was Research and Development (R & D). The research comprised 2 steps, firstly a situational analysis used a qualitative method and secondly the model development and experimental process used both quantitative and qualitative methods.

The findings from the first research step were; all 4 targeted schools were open to migrant students to enroll. After the enrollment, 3 out of 4 schools managed by the inclusive classroom which taken care by Thai kindergarten teacher while 1 out of 4 schools managed differently. This school separates to migrant and Thai student classroom, the Thai classroom was taken care by Thai kindergarten teacher while the Burmese instructor was taken care the migrant classroom. All 4 schools use the Ministry of Education curriculum for Early Childhood Education B.E 2002 as a core curricular. The existing model for all 4 schools is under the assimilation ideology, not considerably Multicultural Education.

The result of model development and experiment in 2 steps are concluded as following. The model comprised 7 components namely; school policy, a multicultural perspective curriculum, school personnel, learning management, school environment and atmosphere, parents and community. The result after the experiment showed that; 10 Early Childhood students were fully participated in the research. Out of these, 3 are Thai, 6 are Mon and 1 is Burmese. Pre-test and Post-test mean indicated that after the experiment the knowledge of student was significantly improved at p-value 0.05 while the actual result on behavior was also elaborated that all 10 students had strongly increased their practices on multicultural behavior at p-value 0.05 as well. These are 7 multicultural behaviors which most students had practiced; greeting in other languages, spell out numeric in other languages, introduce one own language to others, interest to learn other cultures, helping friend from other ethnics, play with friend from other ethnics and have interaction with friends parents from other ethnics.

The factors which lead to knowledge, attitude and behavior change were compliment to each other's. For example, the school director had a

clear policy and provided appropriate support to multicultural education. The curriculum was designed based on cultural perspective while kindergarten teachers gained multicultural knowledge which leads to attitude change and capable to practice in classroom. Learning management were designed based on the diversity of students, classroom and school environment as well as atmosphere were adapted according to multicultural education concept. In addition, practical participation of parents and community were promoted and also contributed the success. The supportive factors contributed to model result were actually led by the ownership and full action school director and kindergarten teacher. The researcher took role as catalyst in some model components such policy and multicultural curriculum development.

Keywords : Early Childhood Education Model, Thai and Migrant Students, Multicultural Education, Education for Migrant Students

บทนำ

จังหวัดพังงา มีแรงงานข้ามชาติจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศพม่าย้ายถิ่นเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่ทำงานในกิจการยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง บ่อกุ้ง และก่อสร้าง แรงงานเหล่านี้มักอาศัยอยู่เป็นครอบครัว โดยมีผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรหลาน ทั้งที่เกิดในประเทศพม่า และเกิดในประเทศไทยอาศัยอยู่ร่วมกัน (มาลี สันภูวรรณ, 2555 : 295 - 304; กุลภา วจนสาระ, 2550 : 219 - 225; กรรณิการ์ ขวัญอารีย์, 2552 : 4) ประกอบกับ ประชากรท้องถิ่นของจังหวัดพังงา มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์แตกต่างกัน เช่น ไทยพุทธ ไทยมุสลิม (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, มปป. : 1) มอแกน (มอเก็น (ชาวเล), มปป. : 1 - 2) และไทยเชื้อสายจีน (Super user, 2557 : 1) ส่งผลให้จังหวัดพังงามีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของประชากรอย่างเห็นได้ชัดเจน

นอกจากนี้ ปรากฏการณ์แรงงานข้ามชาติในจังหวัดพังงา แสดงให้เห็นว่า แรงงานข้ามชาติเป็นความต้องการของสังคมไทยและมีแนวโน้มว่าทายาทรุ่นที่ 2 ของแรงงานข้ามชาติจะยังทำงานอยู่ในประเทศไทยอีกยาวนานและมีจำนวนเพิ่มขึ้น (พวงเพชร ธรสิน, 2554 : 8 - 11) การที่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ที่ติดตามพ่อแม่หรือผู้ปกครองมาอยู่ในสังคมไทย ย่อมก่อให้เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างเด็กไทยและเด็กข้ามชาติเหล่านั้น ประกอบกับแนวคิดในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิเด็กตลอดจนข้อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กข้ามชาติ และเด็กไทยซึ่งเป็นคนท้องถิ่น อีกทั้งแนวทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งเชื่อมโยงประเทศไทยไปสู่ประชาคมอาเซียน (บุปผา อนันต์สุชาติกุล, 2554 : 106 - 121; ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2553 : 14 - 41; ขวัญชีวัน บัวแดง, 2554 : 112) รวมถึงความรู้ที่ว่าพัฒนาการสมองและการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็วและสำคัญที่สุดในช่วงปฐมวัยการบ่มเพาะเด็กปฐมวัยที่ดีจะเป็นรากฐานของชีวิตเด็กจะมีพัฒนาการทางการรับรู้ ภาษา สังคม อารมณ์และกล้ามเนื้ออย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 1; อัญชลี ไสยวรรณ, 2552 : 1; Unicef, มปป : 1) ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติจากหลากหลายชาติพันธุ์ตั้งแต่เริ่มเรียนร่วมกันในระดับปฐมวัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝัง ทักษะคติ มุมมอง ประสบการณ์ ให้เด็กจากหลากหลายชาติพันธุ์มีความพร้อมในการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และสังคมอาเซียนได้อย่างปกติสุขและสร้างสรรค์ต่อไป (Banks, 1981 : 148 - 154)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธี ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ระดับปฐมวัยในสถานศึกษาที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

พื้นที่ที่ศึกษาประกอบด้วย โรงเรียนของรัฐที่มีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย จำนวน 4 แห่ง ใน 4 อำเภอ ของจังหวัดพังงา โดยทุกอำเภอเป็นอำเภอที่มีนักเรียนข้ามชาติเข้ามาเรียนสูงสุดและรองลงไปตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพังงา, 2556 : 1 - 6) ส่วนเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา ประกอบด้วย 1) เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา จังหวัดพังงา 2) มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย มีบุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย 3) มีนักเรียนข้ามชาติเรียนอยู่ในระดับปฐมวัยอย่างน้อย ร้อยละ 5 ของนักเรียนปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความหลากหลายของผู้เรียน และ 4) ผู้บริหารรวมถึงบุคลากรมีความสนใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนข้ามชาติ ผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติ ผู้ปกครองนักเรียนไทย รวมจำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้าง และแนวการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ส่วนการหาคุณภาพเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นและแนวการสัมภาษณ์ โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงแก้ไข หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ใน 3 โรงเรียน ในจังหวัดพังงา โรงเรียนดังกล่าวมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรณณีย์ โรงเรียนชาวไทยใหม่ และโรงเรียนดอกแดง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยการจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูลและการหาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุปตามแบบแผนระเบียบวิธีวิจัยเชิงภาพและอาศัยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัยและด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยร่างที่ 1 โดยผู้วิจัยอาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตในขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำรงอยู่ ผนวกรวมกับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 2) การจัดประชุมครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมร่างที่ 1 ผลการประชุมทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาร่างที่ 2 3) การปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติระดับปฐมวัยร่างที่ 2 โดยผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครูปฐมวัยโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทำให้รูปแบบการจัดการศึกษาร่างที่ 3 และ 4) การปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ฉบับทดลอง (ร่างที่ 4)

สำหรับพื้นที่ที่ศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ในการทดลองรูปแบบมี จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกะบง ตำบลท่านา อำเภอกะบง จังหวัดพังงา เกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ที่ศึกษา คือ 1) ผู้บริหารและครูปฐมวัยให้ความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมการทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติระดับปฐมวัยได้ตลอดระยะเวลาการทดลอง 2) โรงเรียนสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกเรื่องเวลา สถานที่รวมถึงการสนับสนุนด้านอื่นๆ ต่อการวิจัยตามความจำเป็นและเหมาะสม 3) โรงเรียนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการทดลองได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานที่ผู้วิจัยนำเสนอ

ส่วนผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูปฐมวัย 1 คน และนักเรียนปฐมวัยซึ่งเป็นนักเรียนไทย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 3 คน นักเรียนมอญ 6 คน และนักเรียนชาติพันธุ์พม่า 1 คน ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครูระดับประถมศึกษา

2 คน ผู้ปกครองนักเรียนไทยระดับปฐมวัย 3 คน ผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติระดับปฐมวัย 3 คน คนในชุมชน 3 คน สำหรับแบบแผนที่ใช้ในการทดลอง คือ One-Group Pre-Post Test Design และใช้สถิติ Paired Sample t-test เพื่อทดสอบผลของการนำรูปแบบการจัดการศึกษาไปใช้ก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยใช้บันทึกข้อมูลจากผลที่เกิดจากการทดลอง ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินความรู้ครูปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง แนวประเด็นคำถาม ในการจัดเวทีนำเสนอผลการวิจัย แนวทางข้อเสนอที่เจาะจงและปฏิบัติได้ (Specific Actionable Recommendation: SARS) และ After Action Review (ประภาพรพรณ อุ่นอบ, 2557) สำหรับเครื่องมือวิจัยซึ่งครูปฐมวัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ได้แก่ แบบประเมินความรู้นักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (Pre-Post Test) แบบบันทึกพฤติกรรมเชิงความรู้ และแบบประเมินพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนปฐมวัย

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS Version 22 ในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้โปรแกรม Hyper Research Version 3.7.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้เกิดขึ้น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการศึกษาและรูปแบบการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย และ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย และ 4) ผลกระทบที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยสามารถสรุปผลการวิจัยในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์การจัดการศึกษาและรูปแบบการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา เป็นการจัดการศึกษาภายใต้แนวคิดการกลืนเสียง (Assimilation) โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนจากต่างวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ปรับตัวเข้าหาวัฒนธรรมไทย และยังไม่พบว่า มีโรงเรียนใดที่จัดการศึกษาภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) ทั้งนี้สามารถจำแนกผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา เป็น 7 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายของแต่ละสถานศึกษา

โรงเรียนทั้ง 4 แห่งมีการเปิดรับให้นักเรียนข้ามชาติเข้ามาเรียนในโรงเรียน โดยมีเหตุผลต่างๆ ในการรับนักเรียนข้ามชาติ เช่น ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง การศึกษาสำหรับเด็กไร้สัญชาติ การปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ เช่น มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งมีสาระมุ่งเน้นให้รัฐจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกัน การรับนักเรียนข้ามชาติด้วยความจำเป็นเรื่องการเพิ่มจำนวนนักเรียน อันส่งผลให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาและได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น สำหรับแนวทางการจัดชั้นเรียนนั้น พบว่า 3 ใน 4 โรงเรียนจัดให้นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเรียนร่วมกัน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยมีครูปฐมวัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ส่วน 1 ใน 4 โรงเรียนนั้น มีการจัดชั้นเรียนแยกระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ โดยในชั้นเรียนนักเรียนข้ามชาติมีผู้สอนชาวมาจัดการเรียนการสอน ในขณะที่ชั้นเรียนนักเรียนไทยมีครูปฐมวัยเป็นผู้จัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านหลักสูตร

โรงเรียนทั้ง 4 แห่ง ใช้หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 เป็นหลักและมีบางโรงเรียนเริ่มพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 แต่ยังไม่ได้นำมาใช้อย่างเป็นทางการ ส่วนการประเมินผลนั้น ใช้การประเมินผลตามแนวทางการประเมินผลของหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546

1.3 ด้านบุคลากร

ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารและครูปฐมวัย มีทัศนคติด้านบวกต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนข้ามชาติ แต่ยังไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมองเห็นความจำเป็นของการพัฒนาตนเองและองค์กรเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาในเชิงพหุวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่ม

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียน 3 ใน 4 แห่งใช้ภาษาไทยในการสื่อสารระหว่างครูปฐมวัยและนักเรียนทุกคน ส่วนโรงเรียนอีก 1 แห่ง ซึ่ง มีการแยกชั้นเรียนระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาตินั้น พบว่า ในชั้นเรียนนักเรียนไทย ครูปฐมวัยสื่อสารด้วยภาษาไทย ส่วนในชั้นเรียนนักเรียนข้ามชาตินั้น ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร คือ ภาษาพม่า โดยนักเรียนข้ามชาติมีการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่อนชาวพม่าเป็นหลัก และไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับครูปฐมวัยไทย ส่วนสื่อการเรียนการสอนนั้นครูปฐมวัยทุกโรงเรียนใช้สื่อปกติที่ใช้กับนักเรียนไทย ยังไม่มีการผลิตสื่อสำหรับนักเรียนจากหลากหลายชาติพันธุ์

1.5 ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของสถานศึกษา และนักเรียนปฐมวัยนั้น มีลักษณะอบอุ่น เนื่องจากครูปฐมวัยมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาตินั้น พบว่า ใน 3 โรงเรียนที่มีการจัดนักเรียนปฐมวัยไทยและข้ามชาติเรียนร่วมชั้นเรียนกันนั้น นักเรียนมีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และใช้เวลาอยู่ร่วมกันตลอดระยะเวลาในโรงเรียน ส่วน 1 โรงเรียนที่มีการจัดแยกชั้นเรียนระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาตินั้น พบว่า นักเรียนในห้องเรียนเดียวกันมีความคุ้นเคยกัน ทำกิจกรรมร่วมกันตามปกติ แต่ไม่มีโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจากต่างชาติพันธุ์ซึ่งเรียนอยู่คนละห้องเรียน เนื่องจากจะมีโอกาสพบกันในช่วงเช้าแถวช่วงรับประทานอาหารกลางวันและช่วงพักเท่านั้น และไม่พบว่า มีนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเล่นร่วมกัน

1.6 ด้านผู้ปกครอง

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนไทยต่อนักเรียนข้ามชาตินั้น มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นด้วยกับการมีนักเรียนข้ามชาติเรียนร่วมกับนักเรียนไทย

ด้วยเหตุผล คือ เป็นประโยชน์ต่อเด็กไทยเพราะทำให้นักเรียนไทยมีโอกาสได้ฝึกภาษาต่างๆ เป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่อาเซียน เด็กสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ และเด็กข้ามชาติมีโอกาสดูได้เรียน ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการให้นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเรียนร่วมกันนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะอคติทางชาติพันธุ์และความกังวลเรื่องสุขอนามัย สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองไทยและผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาตินั้น พบว่า ผู้ปกครองไทยส่วนใหญ่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติ ส่วนบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติในการสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานนั้น ส่วนใหญ่พบว่า มีบทบาทช่วยสถานศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การตัดหญ้า ทำความสะอาด เป็นต้น

1.7 ด้านชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของชุมชนไทยต่อแรงงานข้ามชาติและการเข้าเรียนของนักเรียนข้ามชาตินั้น มี 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่เห็นด้วย เนื่องจากเห็นความจำเป็นของการมีแรงงาน ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยนั้น เกิดจากอคติทางชาติพันธุ์และห่วงกังวลเรื่องปัญหาสุขอนามัย

2. รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ สมรรถนะที่มุ่งเน้น องค์ประกอบของรูปแบบแนวทางการประเมินผล และแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของรูปแบบ

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบ จากผลการวิจัยสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำรงอยู่ในขั้นตอนที่ 1 ผนวกรวมกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญดังนี้ คือ แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีมุมมองว่าพหุวัฒนธรรมเป็นวิธีการมองโลกตามความเป็นจริงและวิถีคิดที่เชื่อว่าสังคมมีกลุ่มคนหลากหลายวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อย หากสามารถจัดการศึกษาโดยใช้มุมมองด้านบวก จะพบว่า ความหลากหลายเหล่านั้น เป็นรากฐานของความมั่นคง ทั้งในระดับปัจเจกชนและระดับชาติ นอกจากนี้การเข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมผู้อื่น ยังมีผลสะท้อนกลับ

ให้ปัจเจกชนเหล่านั้น เข้าใจวัฒนธรรมตนเองได้อย่างลึกซึ้งเพิ่มขึ้น นักการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมยังเชื่อว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ยังคงมีการปฏิบัติหลายอย่างที่ก่อให้เกิดหรือเป็นแรงเสริมให้เกิดความเชื่อเหมารวม การป้ายสี หรือการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนต่างเชื้อชาติและชาติพันธุ์ต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มคนจากวัฒนธรรมย่อย และเชื่อว่า นักเรียนแม้ในระดับปฐมวัยสามารถซึมซับแนวคิดเรื่องการเลือกปฏิบัติและอคติต่อชาติพันธุ์และวัฒนธรรมย่อยผ่านกลไกต่างๆ ของสังคม เช่น สื่อ โรงเรียนและครอบครัว หากปล่อยให้นักเรียนเหล่านี้ซึมซับแนวคิดดังกล่าวไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ก็จะแก้ไขยาก แต่หากได้รับการแก้ไข หรือป้องกัน หรือได้รับการหนุนเสริมด้านบวกเพื่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่น ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนปฐมวัย เด็กเหล่านี้ก็จะได้รับการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพิ่มขึ้น ลักษณะการจัดการศึกษาตามแนวคิดดังกล่าว จัดเป็นการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยใช้มิติการลดการรังเกียจเดียดฉันท์ (Prejudice Reduction) (Banks, 2001 : 13 - 50)

นอกจากนี้รูปแบบฯ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา ยังสอดคล้องกับแนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1 - 7) เนื่องจากเด็กในวัยปฐมวัย สมอ้อมมีพัฒนาการเติบโตอย่างรวดเร็ว การปลูกฝังแนวคิดที่ดีงามแก่เด็กในช่วงวัยดังกล่าว ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาความคิด ทักษะ และเจตคติของเด็กในระยะต่อไปของช่วงชีวิต (ยูนิเซฟ, 2012 : 1; Banks, 1981 : 143 - 154)

ส่วนแนวทางการจัดชั้นเรียนนั้น ผู้วิจัยใช้แนวทางการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติซึ่งนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเรียนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน เป็นจุดเริ่มต้น เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมในระดับหนึ่งแล้ว เช่น มีผู้บริหารซึ่งมีความเข้าใจและสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ มีบุคลากรรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย มีทรัพยากรต่างๆ ตามความสมควร และมีนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเข้าเรียนในโรงเรียนอยู่แล้ว ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ยังพบว่า หากจัดให้นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติเรียนแยกชั้นเรียนกันตั้งแต่ระดับปฐมวัย จะส่งผลให้นักเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งทำให้โอกาสที่นักเรียนทุกกลุ่มจะมีโอกาสได้เรียนรู้ระหว่างกันมีน้อยลง จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่น

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1) เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาได้

2) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดรวมถึงทักษะของครูหรือผู้สอนระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

3) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ

2.3 สมรรถนะที่มุ่งเน้น

1) ครูหรือผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถดำเนินการจัดการศึกษาตามรูปแบบฉบับทดลองได้

2) ครูหรือผู้สอนได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันระหว่างนักเรียนจากต่างวัฒนธรรมและมีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในมิติการลดการรังเกียจเดียดฉันท์

3) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียนไทยและข้ามชาติระดับปฐมวัย ตามบทบาท หน้าที่และศักยภาพของแต่ละภาคส่วน

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านนโยบายของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติหรือนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในระดับปฐมวัย

2) ด้านหลักสูตร หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนปฐมวัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ โดยแผนฯ ดังกล่าวพัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มิติการลดการรังเกียจเดียดฉันท์ (prejudice reduction) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน ได้รู้จักวัฒนธรรมตนเองและเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น โดยใช้ชื่อนวัตกรรมว่า แนวคิดเรียนรู้วัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย 4 หน่วย แต่ละหน่วย ใช้เวลาดำเนินการจัดการเรียนรู้ 1 สัปดาห์ รวมระยะเวลาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 4 สัปดาห์ รายละเอียดแต่ละหน่วยมีดังต่อไปนี้ คือ 1) หน่วยมารยาทในการสื่อสาร 5 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องการทักทายภาษาไทย - พม่า การทักทายภาษาไทย - มอญ การทักทายภาษาไทย - พม่า - มอญ การขอบคุณภาษาไทย - พม่า การขอบคุณภาษาไทย - มอญ การขอบคุณภาษาไทย - พม่า - มอญ การทักทายและขอบคุณภาษาไทย - พม่า - มอญ 2) หน่วยรู้จักอวัยวะสำคัญของตัวเรา 5 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องอวัยวะภาษาไทย - พม่า 1 อวัยวะภาษาไทย - มอญ 1 อวัยวะภาษาไทย - พม่า 2 อวัยวะภาษาไทย-มอญ 2 อวัยวะภาษาไทย - พม่า - มอญ 2 3) หน่วยรู้จักตัวเลขและจำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่อง นับเลขภาษาพม่า - มอญ - ไทย นับเลขภาษาพม่า - มอญ - ไทย นับเลขภาษาพม่า - มอญ - ไทย รวมทบทวนนับเลขภาษาพม่า - มอญ - ไทย 1 และทบทวนนับเลขภาษาพม่า - มอญ - ไทย 2 4) หน่วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร ประกอบด้วย เรื่องอาหารไทย อาหารมอญ อาหารพม่า ศึกษาวิถีชีวิตใกล้บ้านและวัฒนธรรมสัมพันธ์ ส่วนกิจกรรมในแต่ละวัน ประกอบด้วย กิจกรรม 6 ประเภท ตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 ได้แก่ กิจกรรมเสรีและเล่นตามมุม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา โดยลำดับของการจัดกิจกรรมจะแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละวัน

3) ด้านบุคลากร ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในมิติลดการรังเกียจเดียดฉันท์และสามารถจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ในข้อ 2 ได้อย่างเต็มที่

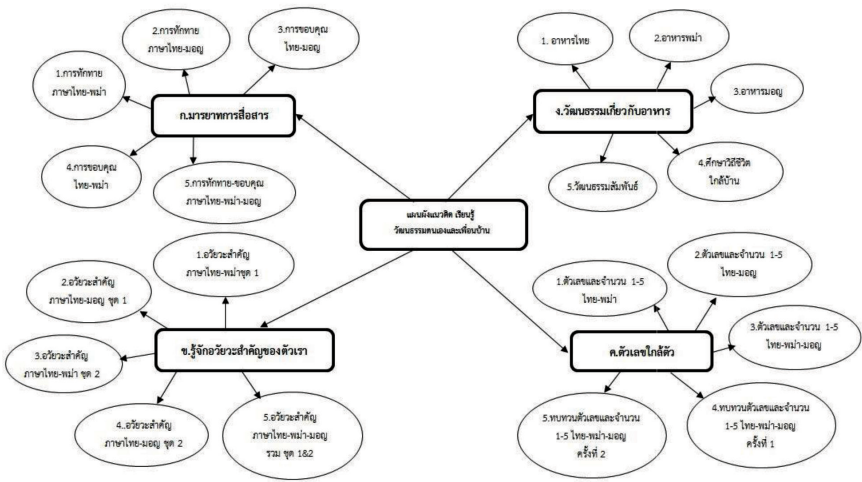
4) ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมเชิงพหุวัฒนธรรม 9 ประการ ได้แก่ การทักทายผู้อื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนเอง การพูดตัวเลขภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นพูดภาษาของตนเอง

การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น การช่วยเหลือเพื่อนจากต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม การนอนร่วมกันในระหว่างช่วงพักของนักเรียนอนุบาล การรับประทานอาหารชาติพันธุ์อื่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของนักเรียนชาติพันธุ์อื่นๆ

5) ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ครูปฐมวัยจัดมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม

6) ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมด้านการพัฒนาต่างๆ

7) ด้านชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 1 แผนผังแนวคิดเรียนรู้วัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน

2.5 แนวทางการประเมินผล

1) การประเมินในเชิงความรู้ของผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการทำกิจกรรมทุกครั้ง (Pre-Post Test)

2) การประเมินพฤติกรรมกรการอยู่ร่วมกันระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล

ประเด็นที่ผู้สอนควรสังเกต อันสามารถแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการอยู่ร่วมเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นเป็นภาษาอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาแม่ การพูดตัวเลขภาษาอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นพูดภาษาของตนเอง การแสดงความอยากรู้ภาษา/วัฒนธรรมอื่นๆ โดยการถามเพื่อนต่างวัฒนธรรม การช่วยเหลือเพื่อนจากต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม การนอนร่วมกันในระหว่างช่วงพักของนักเรียนปฐมวัย การรับประทานอาหารชาติพันธุ์อื่นๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนชาติพันธุ์อื่นๆ

2.6 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงในการกำกับดูแลให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามองค์ประกอบของรูปแบบ 7 ด้าน โดยเฉพาะด้านนโยบายของสถานศึกษาซึ่งควรมีความชัดเจนว่า จะส่งเสริมการอยู่ร่วมของนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติอย่างไร โดยสามารถดำเนินการได้โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การทบทวนวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างนักเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบแต่ละด้านล้วนมีส่วนในการนำสู่ความสำเร็จของรูปแบบ ดังนั้น ผู้บริหารศึกษาจึงควรคำนึงถึงการนำองค์ประกอบเหล่านี้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และบุคลากรของสถานศึกษาให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและยกระดับบทบาทของแต่ละส่วนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาสู่สถานศึกษาที่มีการอยู่ร่วมอย่างแท้จริง

2) ครูหรือผู้สอนระดับปฐมวัย

ครูหรือผู้สอนระดับปฐมวัย เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดอีกกลไกหนึ่งที่จะนำรูปแบบสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากจะเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงในการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แล้วนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล รวมทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมประสานระหว่างนักเรียน ครอบครัวและชุมชน ข้อเสนอแนะ สำหรับครูหรือผู้สอนปฐมวัย ในการนำแผนการจัดประสบการณ์นักเรียนปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างนักเรียนไทย

และนักเรียนข้ามชาติ ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยไปใช้ คือ 1) ควรทำความเข้าใจเนื้อหา และกระบวนการนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้โดยละเอียดก่อนการนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้จริง เนื่องจากเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์อาจเป็นเรื่องใหม่ ยังไม่เป็นที่คุ้นเคยของผู้สอน 2) ควรทำความเข้าใจแนวทางในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในเชิงความรู้ และพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมของนักเรียน

3. ผลการทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนปฐมวัย

1) ผลในเชิงความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ของนักเรียนปฐมวัยหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง จำนวน 1.10 แสดงให้เห็นว่า ระดับความรู้ของนักเรียนหลังการจัดการจัดการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ผลในเชิงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการประเมินเพื่อแสดงถึงการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม มี 9 พฤติกรรม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนเอง การพูดตัวเลขภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ การแนะนำผู้อื่นพูดภาษาของตนเอง การเรียนวัฒนธรรมอื่น การช่วยเหลือเพื่อนจากต่างวัฒนธรรม การเล่นกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม การนอนร่วมกันในระหว่างช่วงพักของนักเรียนอนุบาล การรับประทานอาหารเช้าที่พันธุอื่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของนักเรียนชาติพันธุ์อื่นๆ ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมดังกล่าวหลังการทดลองเพิ่มขึ้น 1.81 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนปัจจัยที่ทำให้นักเรียนปฐมวัย เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงความรู้ และพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นนั้นเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ครูปฐมวัยมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ภายใต้แผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการจัดการศึกษาภายใต้องค์ประกอบด้านหลักสูตร รวมถึงนโยบาย

ของผู้บริหารที่สนับสนุนและเอื้อให้ครูปฐมวัยสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

3.2 ผลด้านนโยบายของสถานศึกษา

1) ผู้บริหารให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม และเริ่มมีการทบทวนว่าจะผนวกรวมแนวคิดดังกล่าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสถานศึกษาได้อย่างไรบ้าง

2) ผู้บริหารมีแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูปฐมวัยและครูระดับชั้นอื่นๆ เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาแนวคิดและทักษะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

3.3 ผลด้านบุคลากร

1) ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้าใจเรื่องพหุวัฒนธรรม และมีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2) ครูปฐมวัยได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ จากการปฏิบัติและจากการเข้าร่วมการวิจัยอย่างเต็มรูปแบบทำให้ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม จนเกิดทักษะ

3) ครูระดับชั้นอื่นๆ สนใจเข้าร่วมการฝึกพูดภาษาพม่าและมอญ รวมถึงมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือครูปฐมวัยในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดมุมประสบการณ์ เรื่องการละเล่นของแต่ละชาติพันธุ์ เป็นต้น

3.4 ผลด้านผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมหลายลักษณะ ได้แก่ 1) การเข้าร่วมประชุมชี้แจง 2) การเป็นวิทยากรร่วมกับครูปฐมวัย ครูปฐมวัยได้เชิญผู้ปกครองนักเรียนไทย มอญ และพม่า มาเป็นวิทยากรร่วมกับครูปฐมวัยในการสอนเรื่องการทำขนมชาติพันธุ์ต่างๆ ในชั้นเรียนปฐมวัย 3) มีส่วนร่วมในงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ซึ่งเป็นกิจกรรมสุดท้าย ตามแผนการจัดประสบการณ์ ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ช่วยโรงเรียน มีบุตรหลานเรียนอยู่ที่โรงเรียน อยากให้ลูกดีใจว่าแม่มาช่วยโรงเรียน อยากรู้ว่า อาหารมอญ พม่า เป็นอย่างไร ลักษณะการมี

ส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่น ช่วยทำขนม จัดบริเวณสถานที่ ช่วยในการเตรียมความพร้อม บุตรหลาน โดยการจัดหาชุดประจำชาติพันธุ์ และชุดกีฬาให้บุตรหลาน ช่วยประสานแรงงานข้ามชาติคนอื่นๆ ให้มาร่วมงาน มาชิมขนมและอาหารที่ทำให้งาน 4) การประสานชุมชนแรงงานข้ามชาติ 5) การเข้าร่วมเวทีนำเสนอผลการวิจัยเรื่องการทดลองรูปแบบๆ เพื่อเสนอข้อคิดเห็น และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่นักวิจัยนำเสนอ

3.5 ผลด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

1) นักเรียนระดับชั้นอื่นมีโอกาสได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ

1.1) โรงเรียนได้จัดเวลาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ เพื่อให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาพม่าและมอญเหมือนนักเรียนปฐมวัย โดยให้เวลาเรียนวันละ 1 ชั่วโมง

1.2) สนับสนุนให้นักเรียนระดับชั้นอื่นๆ มีโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มเติมร่วมกับนักเรียนปฐมวัย

1.3) โรงเรียนจัดให้แก่นำนักเรียนจัดกิจกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมอื่นๆ ผ่านกิจกรรมหน้าเสาธง

3.6 ผลด้านการจัดการเรียนรู้

1) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในห้องเรียนปฐมวัยมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น จากเดิมใช้เพียงภาษาไทย แต่ระหว่างการทดลองมีการสื่อสารภาษาไทย พม่า และมอญ

2) นักเรียนจากทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม ตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบโดยเห็นได้อย่างชัดเจน

3) ครูปฐมวัยได้จัดมุมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

3.7 ผลด้านชุมชน

1) ทศนคติของคนในชุมชนเปิดกว้างต่อแรงงานข้ามชาติมากขึ้น เช่น ในงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ พบว่า ผู้มาร่วมงานส่วนหนึ่งเป็นคนในชุมชนที่ไม่ได้มีบุตรหลานเรียนอยู่ที่โรงเรียน แต่มาร่วมงานด้วยความสนใจและอยากรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมอญ

2) โรงเรียนมีช่องทางในการสื่อสารระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเป็นทางการ โดยครูปฐมวัยเป็นกลไกหลักในการประสานไปยังชุมชนผ่านแกนนำผู้ปกครอง

นักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ หรือผู้นำชุมชน ในบางกรณี ครูปทุมวัยได้ลงไปประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนด้วยตนเอง ผลจากการที่บุคลากรของโรงเรียนมีการสื่อสารกับชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของชาติพันธุ์ในชุมชนเพิ่มขึ้น อันส่งผลให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชน

4. ผลกระทบ (Outcomes) ที่เกิดจากการใช้รูปแบบ

หลังจากการทดลองใช้รูปแบบ โรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษาได้นำผลที่เกิดจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ได้แก่

4.1 ผลด้านนโยบายของสถานศึกษา

1) ภายหลังจากเข้าร่วมการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนใหม่ เพื่อให้ครอบคลุมมิติเชิงพหุวัฒนธรรมดังที่ระบุไว้ในตอนหนึ่งของวิสัยทัศน์ดังนี้ “โรงเรียนกะปง มุ่งมั่นจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ชุมชนมีส่วนร่วม ดำรงตนอยู่อย่างพอเพียง ร้อยเรียงพหุวัฒนธรรม” นอกจากนั้นยังได้กำหนดเพิ่มเติมไว้ในพันธกิจขององค์กร ดังนี้ “ผู้ปกครอง ชุมชน จากทุกกลุ่มชาติพันธุ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” รวมถึงได้กำหนดเป้าประสงค์เพิ่มเติมจากเดิมไปอีกหนึ่งข้อ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยกำหนดว่า “นักเรียนตระหนัก ยอมรับและคุณวัฒนธรรมตนเองและผู้อื่น”

2) โรงเรียนได้พัฒนาต่อยอดโดยบูรณาการและประยุกต์ใช้แนวคิด ทักษะที่เรียนรู้จากการวิจัยและสร้างนวัตกรรมใหม่ ผ่านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ในโครงการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ ตามโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรมคุณภาพ และได้รับรางวัลระดับดีเยี่ยมจากสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา จังหวัดพังงา

4.2 ผลด้านหลักสูตร

1) โรงเรียนนำแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 4 หน่วย ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้นมาไปจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนปทุมวัยอย่างจริงจังและเต็มรูปแบบ และจะนำไปใช้ในระยะต่อไป

2) ครูปฐมวัยได้พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมขึ้นมาอีก 2 หน่วย คือ หน่วยรู้จักทิศทางและหน่วยจำนวน และตัวเลข 6 - 10

4.3 ผลด้านบุคลากร

1) ครูปฐมวัยเกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมได้เนื่องจากมีได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตรงกับความต้องการและความสนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และนำไปสู่การมีความรู้เพิ่มขึ้น

2) ครูปฐมวัย เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ และเกิดความเข้าใจแรงงานข้ามชาติมากขึ้น ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับอคติทางชาติพันธุ์ที่คนไทยมีต่อแรงงานข้ามชาติ การเยี่ยมบ้าน ยังช่วยให้ครูปฐมวัยได้รับการยอมรับจากครอบครัวแรงงานข้ามชาติและครอบครัวนักเรียนไทยเพิ่มขึ้น

3) ครูปฐมวัยยังได้นำความรู้และทักษะไปขยายผลสู่คนในครอบครัว

4.4 ผลด้านการจัดการเรียนรู้

1) ครูปฐมวัยสามารถสื่อสารเบื้องต้นกับนักเรียนปฐมวัยชาติพันธุ์พม่าและมอญ ที่เข้าเรียนในปีการศึกษาถัดมา

2) ครูปฐมวัยสามารถผลิตสื่อในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

4.5 ผลด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียน

1) นักเรียนในโรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกันโดยไม่มีกีดกันหรือแบ่งแยก

2) มีการทักทายหรือสื่อสารกันเบื้องต้นเป็นภาษาพม่าและมอญ จนเป็นปกติวิสัยทำให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น

4.6 ผลด้านผู้ปกครอง

1) ผู้ปกครองนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะที่เป็นธรรมชาติมากขึ้น เช่น มีการทักทายระหว่างกัน

2) ผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติเกิดความไว้วางใจและกล้าแสดงออก โดยการพูดคุยกับครูปฐมวัยได้อย่างคุ้นเคย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ศึกษา

1.1 พื้นที่ที่ศึกษา

โรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา 4 แห่ง มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่ในพื้นที่หลายชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ที่ศึกษานอกจากคนพื้นเมืองใต้แล้ว ได้แก่ ชาติพันธุ์มอญและพม่า ผลการวิจัย พบว่า เริ่มมีแนวโน้มความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียนไทยและบุคลากรในบางโรงเรียน อันเป็นผลมาจากการขาดการสื่อสารและแลกเปลี่ยนทัศนะและมุมมองระหว่างกัน รวมถึงรากเหง้าของความเชื่อเหมารวม (stereotype) การรังเกียจเดียดฉันท์ (prejudice) ทางชาติพันธุ์ที่แฝงเร้นอยู่โดยที่ในบางครั้งตัวบุคคลนั้นๆ อาจจะไม่รู้ตัว เช่น คนไทยส่วนหนึ่ง ยังไม่สามารถลงรอยกับคนพม่าได้อย่างสนิทใจ เนื่องจากถูกปลูกฝังด้วยประวัติศาสตร์ชาตินิยมผ่านวาทกรรมต่างๆ รวมถึงกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม (socialization)

1.2 การรับนักเรียนข้ามชาติเข้าเรียนในระบบโรงเรียน

ผลการศึกษาปรากฏชัดเจนว่า โรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษาทั้ง 4 แห่ง เปิดโอกาสให้นักเรียนข้ามชาติเข้ามาศึกษาได้และมีการสวัสดิการต่างๆ ให้อย่างเท่าเทียมกับนักเรียนไทย ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายไทย และแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ การคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม และการรับนักเรียนเพื่อความอยู่รอดของโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะหลายโรงเรียนเริ่มมีจำนวนนักเรียนไทยลดน้อยลง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนได้

นอกเหนือจากเหตุผลข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยมีมุมมองว่าการเปิดรับนักเรียนข้ามชาติให้สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนยังสอดคล้องกับหลักของสิทธิมนุษยชนหลายประการ อาทิ เช่น แสดงถึงการไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าคนเราจะมี ความแตกต่างด้านฐานะ ความเป็นอยู่ การศึกษา เพศ ศาสนา เป็นเช่นไร มีการคำนึงถึงความเสมอภาคแม้ว่าบุคคลจะอยู่ในสถานะที่ไม่เท่าเทียมกับ ด้วยความแตกต่างด้าน เผ่าพันธุ์ สีผิว เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989

ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบรรณ ในปี ค.ศ. 1992 โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนข้ามชาติ เข้าเรียนในสถานศึกษาเป็นเสมือนใบเบิกทางให้นักเรียนข้ามชาติเหล่านั้นได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในระยะต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้นักเรียนข้ามชาติเข้าถึงการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่า นักเรียนข้ามชาติเหล่านั้น จะสามารถอยู่ในระบบโรงเรียนได้อย่างปกติสุขหรือได้รับการพัฒนาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม เพราะหากสถานศึกษาขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของนักเรียน ก็ส่งผลให้นักเรียนเข้าถึงการศึกษาในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่จะไม่ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

2. การพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่กันเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

2.1 กลไกสำคัญในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า กลไกหลักที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับปฐมวัย คือ ครูปฐมวัย เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดูแลนักเรียนปฐมวัย การประสานผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การที่ครูสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มีมุมมองเรื่องพหุวัฒนธรรมในการเรียนการสอน (multicultural perspective) มีทักษะในการสอนใหม่ๆ กับนักเรียนที่มีบริบทและภูมิหลังที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของริกุกชี (Ricucci, 2009 : 455 - 458) ผลการวิจัยพบว่า เมื่อครูปฐมวัยมีโอกาสทำความเข้าใจนักเรียนข้ามชาติและครอบครัวอย่างใกล้ชิดและใส่ใจ ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงเยี่ยมบ้านเพื่อศึกษาวิถีชีวิต ส่งผลให้ครูเริ่มตั้งคำถามกับมายาคติเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ เช่น คนไทยมองว่า แรงงานข้ามชาติสกปรก แต่เมื่อได้มีโอกาสมีประสบการณ์ตรง จึงเข้าใจว่า ที่ผ่านมาตนเองตกอยู่ในภาวะที่ถูกครอบงำด้วยความเชื่อเหมารวม ทำให้มีพฤติกรรมไม่สนิทชิดเชื้อกับนักเรียนหรือผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติโดยที่ครูไม่รู้ตัว แต่เมื่อครูมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ส่งผลให้สามารถลบล้างความเชื่อเหมารวมดังกล่าวลงได้ และเริ่มมีการปรับเปลี่ยนมุมมองต่อนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติ พร้อมทั้งจะร่วมมือและเปิดใจต่อกันมากขึ้น เป็นต้น การที่

ครูได้มีโอกาสทบทวนความเชื่อเหมารวมผ่านการเยี่ยมบ้านอย่างใกล้ชิด และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังตัวอย่างข้างต้น สอดคล้องกับข้อเสนอในงานวิจัยของ โรมานอฟและแบงก์ (Romanonowsk, 2003 : 1 – 7; Banks, 2003 : 293 - 313) ที่ว่า ครูพหุวัฒนธรรม ควรเยี่ยมบ้านนักเรียน เพราะจะช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตนักเรียน ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้นักเรียนปรับตัวให้มีความพร้อมเมื่อครูมาเยี่ยมบ้าน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า เมื่อครูเยี่ยมบ้านแบบใกล้ชิดและเปิดใจเรียนรู้ ส่งผลให้ได้รับการต้อนรับที่ดีจากครอบครัวนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับความสำคัญ และได้รับการยอมรับ ส่งผลให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือต่างๆ กับครูปฐมวัย เช่น ผู้ปกครองเต็มใจมาช่วยงานวัฒนธรรมสัมพันธ์แม้ว่าจะต้องหยุดทำงาน เป็นต้น

2.2 การสร้างพื้นที่ให้นักเรียนทุกชาติพันธุ์

ก่อนการวิจัยผู้วิจัยสังเกตเห็นสถานการณ์ที่นักเรียนมอญบางคน มีพฤติกรรมโดดเดี่ยวตนเอง ไม่กล้าเล่นกับนักเรียนไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไดแอส (Diaz, ม.ป.ป. : 483 - 486) ที่ว่าการที่นักเรียนข้ามชาติต้องย้ายถิ่นตามผู้ปกครองบ่อยๆ ทำให้ระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ รู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม การที่เป็นบุคคลที่ถูกมองไม่เห็นและถูกทำให้แปลกแยกทางสังคม รู้สึกว่าตัวเองถูกกีดกันทางสังคม และพลัทท์ (Platt, 1991 : 1 - 6) ที่ว่านักเรียนข้ามชาติมักขาดปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกของชุมชน ดังนั้น การที่ครูปฐมวัย จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้ภายหลังจากการวิจัยดำเนินไปได้ระยะหนึ่งและหลังการวิจัยจบสิ้นแล้ว นักเรียนมอญและนักเรียนไทยเล่นด้วยกันอย่างสนุกสนาน แสดงให้เห็นว่าการที่ครูปฐมวัยจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ภายใต้มุมมองเชิงพหุวัฒนธรรมได้สร้างการมีตัวตนกลับคืนมาให้นักเรียนมอญเหล่านั้นได้

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมทักทายเป็นภาษาอื่น นอกเหนือจากภาษาแม่ หากได้รับการทักทายหรือตอบกลับด้วยท่าทางด้านบวก นักเรียนจะรู้สึกดีใจ จึงเป็นเหมือนแรงหนุนเสริมให้นักเรียนอยากจะทำพฤติกรรมดังกล่าวอีก ในขณะเดียวกัน หากแสดงพฤติกรรมไปแล้ว ไม่ได้มีการตอบกลับในทางบวกซึ่งอาจจะเป็นเพราะคู่สนทนาไม่เข้าใจภาษาที่นักเรียนทักทายมา จึงแสดงท่าทางไม่สนใจหรือไม่ตอบกลับ

จะส่งผลโดยตรงต่อความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยตรงทันที ผลการวิจัยยังพบว่า เมื่อครูและผู้บริหารตระหนักถึงข้อจำกัดดังกล่าว จึงได้ส่งเสริมให้นักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยโดยตรง ได้มีโอกาสและเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย ปรากฏว่าเกิดผลดีต่อทั้งตัวนักเรียนปฐมวัยและนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ

จากสถานการณ์ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีผลโดยตรง ต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการอยู่กันเชิงพหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 88 - 92)

2.4 การคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน

ชั้นเรียนปฐมวัยของโรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา มีนักเรียนจาก 3 ชาติพันธุ์เรียนอยู่ร่วมกัน คือ นักเรียนไทย พม่า และมอญ ส่วนช่วงอายุของนักเรียนมีตั้งแต่ 5 - 12 ปี นักเรียนมอญที่อายุเกิน 7 ปี มีจำนวน 4 คน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ไม่เคยมีพื้นฐานการเรียนรู้มาก่อน ครูปฐมวัยจึงจัดนักเรียนกลุ่มนี้เข้าเรียนในระดับปฐมวัย นักเรียนดังกล่าวมีพัฒนาการด้านร่างกายเติบโตกว่าเพื่อนๆ อีกทั้งยังเรียนรู้ได้เร็วกว่าเพื่อนในห้องเรียน ด้วยความที่ครูปฐมวัยมีประสบการณ์ในการสอนและมีทักษะในการจัดการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม จึงดึงศักยภาพของนักเรียนเหล่านี้มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ โดยการกำหนดให้นักเรียนเหล่านี้มีบทบาทเพิ่มเติมในชั้นเรียน อาทิ ให้เป็นพี่เลี้ยงน้อง ให้คอยช่วยน้องฝึกออกเสียงภาษามอญ ช่วยในการประสานผู้ปกครองของชาติพันธุ์เดียวกัน ซึ่งทำให้นักเรียนที่อายุมากกว่าเพื่อนร่วมห้องเรียนพอใจและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

การที่ครูสามารถจัดการให้นักเรียนที่โตกว่า เป็นพี่เลี้ยงคอยสอนน้อง หรือเป็นผู้ช่วยครู (peer) นับเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านี้มีพื้นที่ในการแสดงออก และสร้างการยอมรับให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ อันเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทเทคเคอร์ (Whittaker, 1997 : 1 - 12) อย่างไรก็ตาม การดึงศักยภาพของนักเรียนเหล่านี้ออกมาใช้ในการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม ครูปฐมวัยควรรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียน และควรให้ความสำคัญกับนักเรียนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในการมีบทบาทที่ใกล้เคียงกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการก่อปัญหาเรื่อง

ความไม่เท่าเทียมหรือการให้ความสนใจแก่นักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

แรงงานข้ามชาติมาจากสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง การเคลื่อนย้ายถิ่นทำให้แรงงานเหล่านั้นมีวัฒนธรรมต่างๆ ติดตัวมาด้วย เป็นเสมือนทรัพยากรอย่างหนึ่งหลายคนมีภูมิปัญญา องค์ความรู้และความสามารถที่มีลักษณะเฉพาะ การที่โรงเรียนสามารถส่งเสริมให้ผู้ปกครองนำเอาวัฒนธรรมเหล่านั้นมาถ่ายทอดสู่นักเรียนชาติอื่นๆ จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม อันช่วยทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างแรงงานและชาติพันธุ์อื่นๆ ดังตัวอย่าง เช่น ผู้ปกครองนักเรียนมอญ เป็นวิทยากรช่วยสอนการทำขนมมอญที่โรงเรียน ส่งผลให้เกิดผลตามมาหลายประการ เช่น นักเรียนและผู้ปกครองไทยมีโอกาสได้รับประสบการณ์ใหม่ เพราะไม่เคยรับรู้และชิมขนมเหล่านี้มาก่อน ผู้ปกครองมอญก็รู้สึกภูมิใจที่ตนเองได้รับการยอมรับ ลูกผู้ปกครองดังกล่าวภูมิใจที่แม่ได้รับความสำคัญ โรงเรียนได้รับคำชมเชยจากคนในชุมชนว่า ได้สร้างการเรียนรู้ให้กับทั้งเด็กและคนในชุมชน ผลอีกส่วนหนึ่งคือ นักเรียนมอญได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเองเพิ่มขึ้น ในขณะที่นักเรียนไทยก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของแนวคิดเชิงพหุวัฒนธรรมที่มีแก่นสำคัญ คือ ให้แต่ละคนเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองรวมถึงเข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมผู้อื่นอันจะสามารถนำไปสู่การลอคอคติได้สอดคล้องกับแนวคิดของแบงค์ (Banks, 1981, 2001) นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ครู และคนในชุมชนเท่ากับเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมให้กับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ สมพร เสนี และโรมานอฟสกี (Somporn Sane, 2010 : 114; Romanovsky, 2003 : 1-7)

2.6 บทบาทของแต่ละภาคส่วน

ผลจากวิจัยแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา มีความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม (Awareness) เห็นได้จากกรอบหมายให้มีบุคลากรรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงและผู้บริหารได้ให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ครูปฐมวัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัด

การศึกษาได้ทุ่มเทร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและมีความมุ่งมั่น อย่างเต็มที่ในการฝึกฝนและ พัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัด ประสบการณ์ภายใต้โครงการวิจัย ทั้งที่ก่อนหน้าการวิจัยครูปฐมวัยดังกล่าว ยังไม่มีความรู้ ไม่มีประสบการณ์และขาดความมั่นใจในการดำเนินการ กล่าวได้ว่า ครูปฐมวัยมีความมานะ พยายาม (attempt) อย่างเต็มกำลัง ส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาหลายประการ เช่น ครู มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เนื่องจากมีความรู้และประสบการณ์ นักเรียนมีความรู้และมีทัศนคติรวมถึงพฤติกรรมในการอยู่ร่วมเชิงพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน (achievement) จนได้รับการยอมรับ (accredited) จากผู้บริหารครูระดับชั้นอื่นๆ ผู้ปกครองนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษาพังงา รวมถึงโรงเรียนก็ได้รับรางวัล Best Practice ต่างๆ อีกด้วย แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมนั้น จำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสัมฤทธิ์ และนำไปสู่การยอมรับ ซึ่งสามารถนำไปสู่การ Institutionalization เข้าสู่โรงเรียนอย่าง ยั่งยืนได้

2.7 การจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่นักเรียน อยู่ในระดับปฐมวัย

ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อและยอมรับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ยากกว่าเด็ก ด้วยเหตุว่าอคติต่อผู้คนที่ต่างเชื้อชาติ ภาษา ชาติพันธุ์ และผู้คนที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ผู้พิการ มักถูกฝังรากลึกเข้าไปในวิถีคิดและความเชื่อ รวมถึงการปฏิบัติต่างๆ ผ่านกระบวนการกล่อมเกลางานทางสังคมต่างๆ เช่น สื่อ และสถาบัน การศึกษา ผลของการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า นักเรียนปฐมวัยที่เข้าร่วม การทดลอง เมื่อได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับวัยและได้รับการฝึกฝนจากครูปฐมวัยและสถานศึกษา ให้เรียนรู้วัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่น โดยมีครูปฐมวัยที่มีความรู้และความเข้าใจ เรื่องพหุวัฒนธรรม มีทัศนคติด้านบวกต่อความหลากหลายและมีทักษะในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครูระดับชั้นอื่นๆ ก็ส่งผลให้นักเรียน เหล่านั้น สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรมด้วยความเข้าใจ ปราศจากการรังเกียจ กีดกัน นับเป็นการป้องกันการเกิดอคติทางชาติพันธุ์ และเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนจากต่างชาติพันธุ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มิติการลดการรังเกียจเดียดฉันท์ของ แบงก์ (Banks, 2001 : 11 - 13)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาการ และผลักดันเกี่ยวกับแนวคิดการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมทั้งในระดับนโยบายและการนำสู่การปฏิบัติ โดยอาจใช้การจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ควรส่งเสริมให้เกิดสถานศึกษาต้นแบบที่มีจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยอาจจะเลือกจากสถานศึกษาที่มีความพร้อมในระดับหนึ่ง เช่น มีบริบทของประชากรในพื้นที่มีความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ สถานภาพทางสังคม ฯลฯ ผู้บริหารและบุคลากรสถานศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้างและเอื้อต่อการเรียนรู้ความหลากหลาย ฯลฯ โดยรัฐให้ความสนับสนุนต่างๆ ตามความจำเป็น เช่น สร้างแรงจูงใจให้สถานศึกษาระดับและพัฒนานตนเองเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ตามความจำเป็น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สถานศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา ควรพัฒนาหรือยกระดับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนสืบต่อจากการวิจัยในครั้งนี้ โดยอาจจะสามารถดำเนินการได้ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนปฐมวัยที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับการพัฒนาผ่านการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป หรือการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับชั้นอื่นๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแบบต่อเนื่อง (Longitudinal Study) เกี่ยวกับพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในระดับต่างๆ ในระยะยาว ทั้งนี้ เพราะจะทำให้เราสามารถเห็นผลทั้งในเชิงเจตคติ ทักษะและพฤติกรรมของนักเรียนได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

โดยอาจจะศึกษาในนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นระยะเวลา 3 - 5 ปี

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในเชิงพหุวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของแต่พื้นที่ชุมชนหรือลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ทำอย่างไรให้พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมมีลักษณะหลากหลาย และยั่งยืน ทำอย่างไรจึงจะทำให้สถานศึกษาในระดับต่างๆ สามารถจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำอย่างไรจึงจะพัฒนาครูทั่วไปให้มีมุมมองเชิงพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ขวัญอารีย์. (2552). การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเด็กต่างชาติและครอบครัว ใน 3 พื้นที่จังหวัดพังงา สมุทรสาคร และราชบุรี (Online). สืบค้นได้จาก : www.swheu.net/km/mk-arcticles/sw-km/96-kin.html. [2557, กุมภาพันธ์ 5].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลภา วจนสาระ. (2550). กรณีศึกษาจังหวัดพังงาและภูเก็ต ประเทศไทยกับการปรับเปลี่ยนนโยบายเอตส์ และอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2554). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุปผา อนันต์สุชาติกุล. (2554). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องโครงการรูปแบบสำหรับทายาทรุ่นที่สองของผู้ย้ายถิ่นจากพม่า. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ประภาพรรณ อุ๋นอบ. (2557). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการถอดบทเรียน : **เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงเพชร ธนสิน. (2554). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ “**ทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า : สถานการณ์และการอพยพโยกย้าย**”. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มอเกิน (ชาวเล). (มปป.). (Online). สืบค้นได้จาก : http://www.sac.or.th/databases/ethnic/content/information/ref_moken.html
- มาลี สันภูวรรณ. (2555). **การศึกษาถ้วนหน้า : เด็กข้ามชาติในสวนยางพารามีโอกาสหรือไม่? ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันกับแรงงานต่างด้าว **กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร**. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดพังงา. (2553). **ตารางรายชื่อนักเรียนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พังงา : สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดพังงา.
- _____. (2556). **จำนวนนักเรียนจำแนกสัญชาติ**. พังงา : สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดพังงา.
- _____. (2556). **นักเรียนจำแนกสัญชาติ รายชั้น รายโรง**. พังงา : สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดพังงา.
- สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. (มปป). **คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดพังงา** (Online). สืบค้นได้จาก : www.cicot.or.th. [2556, มิถุนายน 10].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **การดูแลแลการศึกษาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (มปป). **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก** (Online). สืบค้นได้จาก : www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. [2556, มกราคม 14].

- อัญชลี ไสยวรรณ. (2552). การศึกษาปฐมวัยในอนาคต (Online). สืบค้นได้จาก : <http://www.e-child-edu.com/youthcenter/content/articles/future-child-education.html>. [2556, มกราคม 14].
- Banks, J. A. (1981). **Multiethnic Education Theory and Practice**. Boston : Allyn and Bacon.
- _____. (2001). **Cultural Diversity and Education : Foundations curriculum and teacher**. Boston : Allyn and Bacon.
- Banks, J. A. (2003). **Multicultural Education : Issues and Perspectives**. New York : John Wiley & Son.
- Joseph, O. & Diaz, P. (n.d.). The Factors that Affect the Educational Performance of Migrant Children. **Education Journal**, 111(4).
- Platt, J. S. & Ann, C. G. (1991). Understanding and educating migrant students. **Educational Intervention**, 36(1).
- Ricucci, R. (2008). Educating immigrant in a 'newcomer' immigration country a case study. **International Education**, 19(5) : October.
- Romanovsky, M. (2003). Meeting the Unique Needs of the Children of Migrant Farm Works. **Clearing House**, 77(1) : October.
- Somporn, S. (2010). **Right to education for migrant children : challenge of policy implementation in Maesot district, Tak province**. Thesis. Master of Arts, Faculty of Graduates Studies, Mahidol University.
- Superuser. (2557). ภาษาถิ่นน่ารู้ (Online). สืบค้นได้จาก : www.phangnga.go.th/2014/index/php/th/about-us-4/tip/local. [2557, สิงหาคม 25].
- Unicef Thailand. (2009). การพัฒนาเด็กปฐมวัย (Online). สืบค้นได้จาก : http://www.unicef.org/thailand/tha/education_6555.html. [2557, สิงหาคม 25].
- _____. (2013). **Early Childhood Development** (Online). สืบค้นได้จาก : http://www.unicef.org/thailand/tha/education_6555.html. [2557, สิงหาคม 25].
- Whittaker, C. R. (1997). Voices from the fields': Including migrant farmworkers in the curriculum. **Reading Teacher**, 50(6), 97 : March.